

Ten geleide

Werk maakt je gelukkiger.
Werk maakt je gezonder.
Werk geeft je een sociaal houvast. Werk geeft je financiële ruimte. Kortom, werk is goed voor elk. Daarom willen we graag dat iedereen kan participeren, kan meedoen in deze samenleving. En natuurlijk, macro-economisch komt het ook nog beter uit als mensen niet in een uitkering blijven hangen, maar zo snel als maar kan aan het werk komen.

Mensen begeleiden naar werk is veel moeilijker dan mensen aan een uitkering helpen. Een uitkering geven kan iedereen. Maar welke methode hanteer je om mensen aan het werk te krijgen? Training, scholing, een financiële prikkel, een sanctie, matching met een werkgever, coaching? Zijn er vele wegen die naar Rome leiden, of is het ene instrument veel effectiever dan het andere? Is dit een beleidsvraag of een uitvoeringsvraag? Het is natuurlijk allebei. Het is een beleidskeuze om in het systeem een financiële prikkel in te bouwen, of om geld voor re-integratie ter beschikking te stellen. Het is aan de uitvoering om de goede instrumentkeuze te maken. Voor beleid én uitvoering is het daarom uiterst relevant om te weten wat werkt en wat niet.

Die relevantie is niet nieuw, maar veel kennis over wat werkt en niet werkt is wel nieuw. Dat is eigenlijk wel verbazingwekkend. Kijk eens naar het ontzagwekkende aantal beleidswijzigingen in het sociale domein in de afgelopen decennia. De bedoeling van een participatief stelsel zat er altijd wel in, en toch oogt het spoor van veranderingen nogal grillig. In de uitvoering wordt vaak meer vertrouwd op persoonlijke ervaring en het sturen op aantallen activiteiten, dan op gerichte inzet van methodes waarvan de effectiviteit is bewezen.

Gelukkig is het beeld de laatste jaren aan het kantelen gebracht. Uitvoerders moeten zich verdedigen tegen een tomeloze bezuinigingsdrift en zoeken naar argumenten om het bestaan van een activerende uitvoering te rechtvaardigen. Vanuit het beleidsveld wordt meer en meer prioriteit gegeven aan *evidence based* werken, en wordt de uitvoering daarop bevraagd, ook om met schaarse middelen een maximaal resultaat te kunnen bereiken. De weten-

BERNARD TER HAAR

Directeur-generaal participatie en
inkomenswaarborg bij het Ministerie van
Sociale Zaken en Werkgelegenheid

schap voelt zich uitgedaagd om *evidence* te creëren, mogelijkterwijs vanuit een zekere verlegenheid met het gebrekkige niveau van kennis op het gebied van effectief handelen, maar ook vanuit de uitdaging die nieuwe onderzoeksmethodes en experimenten bieden om praktisch hanteerbare kennis te genereren.

Er komt dus meer en meer kennis beschikbaar. Het is inmiddels mogelijk om een programma van 'vakmanschap' te draaien, in een samenwerkingsverband van het Ministerie van SZW en Divosa, de vereniging van directeurs van sociale diensten in Nederland. Het is inmiddels mogelijk om het gesprek aan te gaan met het onderwijsveld, om methodisch handelen centraal te stellen in de opleiding van begeleiders in het sociale domein. Er is een brede behoefte aan zowel de beleidskant als de uitvoeringskant om kennis een podium

te geven en vraaggericht verder te verdiepen. Daar is het Kennisplatform Werk en Inkomen succesvol mee bezig. Samen met de gemeenten en UWV ontwikkelt SZW een nieuw vraaggestuurd kennisprogramma. Mooie ontwikkelingen allemaal.

Het dossier dat voor u ligt, presenteert een stuk kennisontwikkeling. Met dank aan UWV, dat hiermee het belang ervan markeert. Het geeft echter geen beeld van louter successen. Het laat zien dat verkorting van de WW-duur tot snellere participatie leidt, maar soms wel ten koste van het behoud van het eerder behaalde loonniveau. Het laat ook zien dat het adagium 'werk maakt je gezonder' niet in alle omstandigheden opgaat. Een harde financiële afrekening kan ook tot minder welzijn voor een betrokkene leiden. Dat vraagt er, denk ik, om dat de betrokkene persoonlijk goed wordt gevolgd. Niet helemaal nieuw, maar daarom niet minder belangrijk is de constatering dat goedbedoelde re-integratietrajecten lang niet altijd effectief zijn. Korte programma's werken beter dan lange. Lange trajecten geven mensen immers vooral het gevoel dat ze nog niet aan het werk hoeven.

Allemaal nuttige kennis. Waarvan ik hoop dat deze een plek krijgt in de verdere ontwikkeling van beleid en uitvoering in het sociale domein.